

FAKAMATALA MA'Á E NGAHI MĀTU'Á & FĀNAU AKÓ

'E kau atu 'emau akó ki he Healthy Youth Survey 'i he Fa'ahita'u Fakatōlau ko 'enī.

'Oku fehu'i 'e he saveá 'a e ngaahi fehu'i fekau'aki mo e ngaahi faingamālie ke hoko ai ha lavea, ngaahi ola fakaemo'uilelei, mo hono ngāue 'aki 'o e 'olokaholó mo e ngaahi faito'ó. 'Oku ngāue 'aki 'e he ngaahi 'apiakó, mo e ngaahi kautaha fakapule'anga mo fakalotofonua 'a e ngaahi ola 'o e saveá ke poupu'i 'etau to'utupú mo fakasi'isi'i 'a e ngaahi fakatamaki kia kinautolú. 'Oku tau'atāina 'a e kau ki he Healthy Youth Survey pea 'oku 'ikai ke fakahingoa 'i ai ha taha pea 'okú ne 'oatu 'a e fakamatala mahu'inga ke tataki 'aki 'a e ngaahi tu'utu'uni mo e polokalama 'oku fakahoko ki he 'etau to'utupú.

Kātaki 'o vahevahe holo 'a e fakamatala ko 'enī ki ho 'o fānau akó.

Peá ke fakatalanoa fekau'aki mo e saveá pea fakapapau 'i pe 'e kau ki ai ho 'o fānau akó.

F: Ko hai 'e kole ki ai ké ne fakahoko 'a e saveá?

T: Ko e fānau ako 'i he Ngaahi Kalasi 6, 8, 10, mo e 12 'i he toenga 'o e Siteiti Uāsingatoní mo e fānau ako 'i he Ngaahi Kalasi 7, 9, mo e 11 'i he ngaahi vāhenga faka'apiako iiki.

F: 'Oku tau'atāina 'a e kau ki he saveá?

T: 'Io. 'Oku lava 'a e fānau ako 'okú nau fakahoko 'a e saveá ke hiki fakalaka 'i ha ngaahi fehu'i pea ta'ofi 'a hono fakahoko 'o e saveá 'i ha taimi pē. Kapau 'okú 'ikai ké ke fie ma'u ke kau 'a ho'o tamasi'í akó 'i he saveá, té ke lava 'o telefoni ki he 'apiakó ke faka'atā 'a ho'o tamasi'í akó. 'E lava foki 'e he fānau akó 'o talaange ki he 'enau faiakó 'oku 'ikai kenau fie fakahoko 'a e saveá. Ko e fānau ako 'oku 'ikai kenau fakahoko 'a e saveá tenau kau atu ki ha ngāue kehe, 'o hangē ko ha'anau ako pe laukonga 'i he laipeli. 'Oku 'ikai ha tautea ki he 'ikai kau ki he saveá. 'E 'ikai ke uesia ai 'a e ngaahi maaka ho'o tamasi'í akó.

F: Ko e hā 'a e ngaahi fehu'i 'i he saveá?

T: 'Oku 'omi 'a e ngaahi fehu'i 'i he saveá meí he ngaahi savea 'i he fonua mo Uāsingatoní fakalukufua. 'E lava ke fetu'utaki 'a e ngaahi mātu'á pē tauhifānau ki he 'ōfisi 'o honau 'apiakó kenau sio 'i ha tatau 'o e faka'eke'eké pe toe vakai 'i 'a e ngaahi fehu'i 'i he www.askhys.net.

'Oku kau 'i he ngaahi kaveinga 'e ni'ihī 'a e:

- Fakamatala, 'o hangē ko e ta'u motu'á, tu'unga tangata pe fefiné, matakali mo e fa'ahingá
- Ngaahi fakakaukau fekau'aki mo e 'apiakó mo e komiunitii
- Ngaahi felāve'i mo e ngaahi mātu'á, kaungāme'á, mo e ngaahi kaungā'api
- Ngaahi to'onga kaí, ngāue fakasinó
- Ako fekau'aki mo e mo'ui lelei
- Ngaahi fakakaukau fekau'aki pea mo hono ngāue 'aki 'o e tapaká, 'olokaholó mo e ngaahi faito'ó kehé
- Ngaahi 'ulungaanga mo e fakakaukau felāve'i mo e tu'unga malú
- Ngaahi 'ulungaanga felāve'i mo e fakamamahi
- Faka'ilonga 'i 'o e tu'unga tangata pe fefiné ('ikai tu'upau mo e tatau faingofua 'oku 'atā ke ngāue'aki ki he Ngaahi Kalasi 6 mo e 7*)
- Manako fakasekisuálé ('ikai ma'á e Kalasi 6 & 7)
- 'Ulungaanga fakasekisuálé, pa'usi'i mo e ngāue kovi 'aki ('ikai ma'á e Kalasi 6 & 7)

* Tuku kehe 'i hano fili fakapatonu 'e he ngaahi akó ki hono 'eke 'o e ngaahi fehu'i ko 'enī, 'e 'ikai 'eke ki he fānau akó ke lipōti honau tu'unga tangata pe fefiné.

F: 'Oku anga fēfē hono malu'i 'a hono 'ilo'i 'o e fānau akó?

T: 'Oku tau'atāina ma'upē 'a e kau ki he STML, pea 'oku 'ikai fie ma'u ke fokotu'u 'e he fānau akó honau hingoa 'i he saveá. 'Oku 'ikai ha ngaahi fika pe ha fakamatala ke fakatauhoa 'aki ha savea ki ha tamasi'í ako. 'Oku 'ikai ha taha meí he 'apiakó 'e sio ki he 'enau ngaahi tali. 'E tñaki 'e he fānau akó 'a 'enau ngaahi savea kuo fakafonú 'i ha founa fakapulipuli 'i he taimi 'oku 'osi ai.

Kapau na'e 'i ai hano ngāue 'aki 'ikai fakamafai 'o e ngaahi tali 'a e fānau akó, 'e ala feinga ha taha ke 'ilo'i ha tamasi'í ako 'o ngāue 'aki 'a e fakamatala 'o hangē ko e 'apiakó, kalasi, mo e matakali. Neongo iá, 'okú mau mātu'aki mahu'inga'ia 'i he malu 'o e fakamatala pea 'oku 'i ai 'a e ngaahi founa kehekehe 'oku ngāue 'aki ke ta'ofi 'a hono ngāue 'aki 'ikai fakamafai 'o e ngaahi tali 'a e fānau akó mo fakapapau 'i 'oku 'ikai ke 'ilo'i 'a e fakamatala fakapulipuli 'oku tñaki 'i he saveá. Té ke lava 'o ako 'o toe lahi ange 'i he:

<https://www.AskHYS.net/HYS/HYSInformation>

F: 'Oku anga fēfē hono ngāue 'aki 'o e ngaahi ola 'o e saveá?

T: Ko e ngaahi 'apiakó, ngaahi vāhenga faka'apiakó, vahefonua mo e ngaahi kautaha fakapule'angá 'okú nau ngāue 'aki 'a e ngaahi olá kenau mahino 'i 'etau fānau akó mo 'oatu kia kinautolu 'a e ngaahi ngāue 'a ia 'okú nau fie ma'ú. 'Oku ngāue 'aki 'a e ngaahi olá ki hono palani, fakamahu'inga, mo hono fakalalaka 'o e ngaahi polokalamá, mo hono ma'u mai 'o e pa'anga ke poupu ki ai. 'Oku vahevahe atu foki 'a e fakamatala 'oku 'ikai fakahingoa ki he ngaahi va'a fakalotofonua ki hono tokangaekina 'o e mo'ui, Ngaahi Senitā Tribal Epidemiology, mo e kau fekumi 'a ia kuo fakamafai.

Fie ma'u ha Fakamatala Fakalahi?

Kapau 'oku 'i ai ha 'o ngaahi fehu'i fekau'aki mo e taumu'a 'o e saveá pe ngaahi founa 'o e saveá:

- Fetu'utaki ki he fika-ta'etotongi 1-877-HYS-7111
- 'Imeili ki he healthy.youth@doh.wa.gov

Ko e fakamatala fekau'aki mo e Healthy Youth Survey 'e lava 'o ma'u 'i he: www.AskHYS.net

Kuo tali 'e he Poate Washington State Institutional Review 'a e ngaahi founa ngāue ki he Healthy Youth Survey 'a ia 'oku fakamatala 'i 'i he tohi ni. Kapau 'okú ke tui na'e 'ikai muimui pau ki he ngaahi founa ngāue ko 'enī, kātaki 'o telefoni ki he 1-800-583-8488. 'Oku 'ikai fie ma'u ia ké ke fakahā ho hingoa. Kuo pau ke fetu'utaki fakafoki atu ki he ngaahi fekau 'oku tuku ki ai.

Kuo fakahoko 'e he fānau akó 'a e Healthy Youth Survey talu meí he 2002 Kuo tupu 'a e tokolahi 'o e fānau ako 'oku kau ki ai mei he ki'i lau afe si'i 'o laka hake 'i he 230,000 'i he ta'u!

Mālō ho 'o toe vakai 'i 'a e fakamatala ko 'enī mo e fakatalanoa ki ho 'o fānau akó!

'Oku fakapa'anga 'a e Healthy Youth Survey 'e he ngaahi kautaha fakapule'anga ko 'enī: Health Care Authority (Ma'u Mafai ki hono Tokangaekina 'o e Mo'ui) - Division of Behavioral Health and Recovery (Va'a ki he Mo'ui Lelei Fakae'ulungaangá mo e Fakaakeaké), Department of Health (Potungāue Mo'ui), Office of the Superintendent of Public Instruction ('Ofisi 'o e Toketā Pule ki hono Fakahinohino 'o e Kakaí), mo e Liquor and Cannabis Board (Poate ki he Kava Mālohí mo e Kanapisi).